Stenogrammid

XIII Riigikogu, V Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 25.01.2017, 13:00

Toimetatud

13:00 Infotund
1. 13:01 Pensionid
2. 13:10 Setumaal tehtav rahvaküsitlus
3. 13:18 Kodakondsuspoliitika
4. 13:27 "Work in Estonia" programm
5. 13:35 Kodakondsus- ja keelepoliitika
6. 13:45 Rail Baltic
7. 13:54 Kodakondsuspoliitika

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Riigikogu infotunnis osaleb 38 Riigikogu liiget. Valitsusliikmetest on infotunnis peaminister Jüri Ratas, ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Urve Palo ning riigihalduse minister Mihhail Korb. Eile tuli Riigikogu liikmetelt küsimuse esitamiseks 12 sooviavaldust. Ma annan iga teema arutelul võimaluse esitada üks täpsustav küsimus.

---

1. 13:01 Pensionid

13:02 Esimees Eiki Nestor
Esimese küsimuse esitab Maris Lauri peaminister Jüri Ratasele. Palun, Maris Lauri!

13:02 Maris Lauri
Tänan, hea istungi juhataja! Hea peaminister! Eelmine valitsus arutas korduvalt, kuidas muuta pensionisüsteemi jätkusuutlikuks. Viimasel korral kiitsime heaks selle, mille kiitsite heaks teiegi, nimelt selle, et pensioniiga tuleks siduda keskmise elueaga ja muuta pensionile minek paindlikuks. Samas pani valitsus ette, et minister annaks ülesande teha põhjalikud arvutused eri variantide kohta ning arutelusse kaasataks eri osapooli. Kuna meie valitsuse arutelust on tükk aega möödas, siis ma tahan teada, kas te siis, kui teie seda teemat arutasite, kaasasite ka eri osapooli. Kas teil olid laua peal põhjalikud arvutused ja kui olid, siis kas need saab avalikuks teha?

13:02 Peaminister Jüri Ratas
Austatud Riigikogu esimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija, kõigepealt suur tänu selle küsimuse eest, mille te esitasite! Ma hakkan otsast pihta. Ma mäletan, et kui mul siin Riigikogu kõnetoolis olles oli võimalus paluda Riigikogult toetust mulle kui peaministrile, siis ma ütlesin, et kõik head ideed on teretulnud ja ma väga loodan, et kaob selline põhimõte, et vale mees Eesti poliitikas ei tohi teha õiget asja. Ma tunnustan eelmist valitsust, valitsuskabinetti ja ministreid, sest tõesti, vanaduspensionireformi on ju ette valmistatud väga pikka aega. Minu teada algasid esmased diskussioonid ja arutelud juba 2015. aasta algupoolel. Ma tean, et kaasati kõiki sotsiaalpartnereid ja ka teadlasi. Teil on õigus, eelmine

valitsuskabinet arutas seda, nii nagu on arutanud ka uus valitsuskabinet. Meile on samamoodi oluline, et pensionisüsteem oleks jätkusuutlik, nagu te ütlesite, ja seda mitte ainult homme ja ülehomme, vaid ka 10, 20 ja 30 aasta pärast.
Kas on plaanis veel kedagi kaasata? Loomulikult, lõppotsust ei ole ju esitatud ei Vabariigi Valitsuse istungile, Vabariigi Valitsuse kabinetiistungile ega kaugeltki mitte Riigikogule. On öeldud, et seaduseelnõu töötatakse välja lähima aasta jooksul, 2018. aasta esimeseks kvartaliks. See aeg on kindlasti väga tugevalt just kaasamise aeg.

13:04 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, täpsustav küsimus, palun!

13:04 Maris Lauri
Aitäh! Ma loodan siiski, et kui need arvutused tulevad, siis need tehakse kiiresti avalikuks, et saaks tekkida argumenteeritud diskussioon. Pensioniteema on ikkagi väga valulik ja see on valulik nii praegustele kui ka tulevastele pensionäridele. Praegu on räägitud nendest ja rahustatud neid, kes juba on pensionil, samas tulevastele pensionäridele väga palju tähelepanu ei ole pööratud. Kui varem on tehtud pensionisüsteemis muudatusi, siis on alati arvestatud sellega, et ei oleks kaotajaid ja keegi ei tunneks, et talt midagi ära võetakse. See valitsus otsustas teha esimeses sambas muudatusi, mis osa inimeste pensionist päris märkimisväärse osa ära võtavad. Niipalju kui ma olen aru saanud, siis see puudutab peaaegu neljandikku inimestest. Ma ei usu, et teine sammas seda kompenseerib, sest teist sammast ei ole kõigil ja teine sammas ei ole seni väga edukalt töötanud. Miks te nii tegite?

13:05 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ka see on väga oluline küsimus. Kõigepealt, mis on põhiline eesmärk? See on tegelikult see, et riigile oleks täna, homme ja tulevikus jõukohane maksta pensione ja maksta igale inimesele sellist pensioni, mis tagaks elamisväärse elu. Me soovime selle uue süsteemiga seda, et kui inimesed jäävad pensionile, siis nad ei langeks vaesuslõksu. See on hästi-hästi oluline. Tõsi, poliitiline soov on see, et pensionid muutuksid solidaarsemaks. Te rääkisite sellest, kas keegi kaotab või ei kaota. On ka tehtud otsus, et me avame uuesti teise samba, selles kontekstis on räägitud sünniaastatest 1970–1982. Räägitud on ka kolmandast sambast. Need on suuresti just palgakomponendisambad.
Te küsisite arvutusi. Ma ütlen teile mõningad. Ma tahan veel öelda, et ei ole nii, nagu süsteem muutuks homsest või ülehomsest, vaid on välja pakutud ka üleminekuaeg aastateks 2020–2036. Arvutused on järgmised. Kui inimene teenib praegu miinimumpalka, siis tema esimese samba pension aastal 2050 oleks 740 eurot. Uue süsteemi kohaselt on tema pension 2050. aastal 1055 eurot. Võtame veel ühe arvutuse. Keskmist palka teeniv inimene saaks praeguse süsteemi alusel 2050. aastal pensioni 1038 eurot, uue süsteemi alusel aga 1227 eurot. Nii et võib julgelt öelda, et *circa* 80%, täpsemalt, 77% inimestest hakkavad saama suuremat pensioni.

13:07 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, täpsustav küsimus, palun!

13:07 Aivar Sõerd
Austatud esimees! Austatud peaminister! Aastal 1999 viidi sisse sotsiaalmaksu isikustatud arvestus ja esimesest sambast saadava pensioni suurus hakkas sellest ajast sõltuma tasutud sotsiaalmaksust ehk palga suurusest. Te tahate esimese samba selle põhimõtte ära kaotada ja asendada selle tööstaaži arvestamisega. Ma tean, et kui maksuamet tõkestab ümbrikupalga maksmist, siis on suur tähtsus just teavitamisel. Ma tean, et läbi aegade on olnud selgitustöö põhiline argument see, et ümbrikupalka saav inimene hakkab tulevikus saama ka vähem pensioni. Nüüd kaob see argument ära. Miks te viite ellu poliitikat, mis soodustab ümbrikupalga maksmist? Muuseas, eelmisel nädalal käisid Maksu- ja Tolliameti esindajad rahanduskomisjonis ja nende sõnum oli see, et ümbrikupalkade osakaal on hakanud kasvama.

13:09 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Ma olen täiesti kindel, et me oleme siin samal pool võitlusjoont. Ümbrikupalka ei toetanud eelmine valitsus, ma olen selles täiesti veendunud, ei toeta praegune valitsus ega toeta ka järgmine valitsus. Nii et ümbrikupalga vastu tuleb igal juhul seista. Ma ei ütle siin mingit konkreetset eesmärki selle maksuaugu kaotamiseks, sest Maksu- ja Tolliametis tegeldakse sellega kindlasti pidevalt. Sellega tegeleb auväärt Riigikogu, kes on minu meelest esitanud väga palju häid initsiatiive. Sellega tegeleb kindlasti ka Vabariigi Valitsus.
Ma korra veel ütlen, austatud Riigikogu liige, mis on selle pensionireformi peamine mõte. See reform ei sündinud nädal või kaks nädalat või kaks kuud tagasi. Seda arutas väga tõsiselt eelmine valitsus, selle kallal on tehtud palju tööd ministeeriumides. Kuna otsust eelmises Vabariigi Valitsuses ei sündinud, siis oli meil kaks võimalust. Me oleksime võinud öelda, et me ei tegele sellega ning saame aru, et lähitulevikus ei ole pensionid elamisväärsed, pensionisüsteem ei ole jätkusuutlik ning nõuab järjest rohkem ja rohkem riigilt lisaraha. Teine võimalus oli teha hea otsus, mille tõttu 77% inimesi võidaks ja inimeste pension hakkaks sõltuma staažist, aga see sõltuks ka sissetulekutest, me avame uuesti teise samba ja lisaks mainin veel kolmandat sammast. Nii et igal juhul on see uus süsteem, ma isegi ütleksin, mitme valitsuse koostöö. Ma arvan, et on sündinud päris hea eeldus siit edasi seaduseelnõu juurde minna. Nagu ma ütlesin ka varem, seaduseelnõu väljatöötamine võtab aega vähemalt 10–12 kuud.

13:10 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

2. 13:10 Setumaal tehtav rahvaküsitlus

13:11 Esimees Eiki Nestor
Järgmine küsimus on riigihalduse ministrile Mihhail Korbile. Jüri Adams, palun!

13:11 Jüri Adams
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Mul on väga hea meel, et te ei jätka Setumaa küsimuses oma eelkäija minister Aasa poliitilist joont. Tema keeldus üldse millestki rääkimast, kui elanike arv välja arvata. Nagu ma olen aru saanud, toimub teie töö tulemusena Setumaal lähipäevil rahvaküsitlus. Kuid ma arvan, et suur osa saalisviibijatest ei ole sellest teie töö tulemusest eriti teadlikud. Kas te informeeriksite meid ja räägiksite – mõnele võib-olla juba korduvalt, aga teistele esimest korda –, mis lähipäevil toimub?

13:11 Riigihalduse minister Mihhail Korb
Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Austatud küsija! Tõesti, nagu te teate, 1. jaanuariks aastal 2017 sai vabatahtliku ühinemise protsess Eesti Vabariigis läbi ja kohalikel omavalitsustel pole enam võimalik vabatahtlikult ühineda. Edasi liigub pall Vabariigi Valitsuse kätte ja valitsus peab tegema nn sundliitmise otsuseid. Setumaa valla küsimus on teravalt üles kerkinud ja avalikkus arutab väga teravalt, kas Setumaal on õigus olla või mitte olla, piltlikult öeldes. Seadus näeb praegu Setumaa jaoks ette erandi: seal on võimalik moodustada 3500 elanikuga vald. Põhiline küsimus selle valla tekkimisel on, kas setud ise seda soovivad või mitte. Seaduse mõte oli, et neli kohalikku omavalitsust lepivad omavahel vabatahtlikus vormis kokku ja ühinevad ning siis tekib Setumaa vald. Nüüdseks on selge, et neli valda omavahel kokku leppida ega ühineda ei suutnud. Tuuakse igasuguseid põhjusi: mõned ütlevad, et põhjus on valdade haldussuutmatus, ja teised ütlevad, et inimesed Setumaa valda ei soovi. Kolmandad aga ütlevad, et Setumaa vald tuleb ikka teha. Selleks et üldine arvamus välja selgitada, ongi ministeeriumil plaan 26.–29. jaanuarini korraldada elanike hulgas küsitlus. Selle põhjal teeb Vabariigi Valitsus Setumaa valdadele ettepaneku, kas ühineda või mitte.

13:13 Esimees Eiki Nestor
Jüri Adams, täpsustav küsimus, palun!

13:13 Jüri Adams

Aitäh, härra juhataja! Rahvaesindaja Liina Kersna küsimus on järjekorras alles kümnendana ja ilmselt ei jõua ta tunni aja jooksul seda esitada. Ma sõnastan siis selle küsimuse, mille ta esitaks, kui ta saaks. Eesti riik on vähemalt viimase kümne aasta jooksul toetanud ja stimuleerinud Setumaa valdade koostööd. Mis on siis praegu teie arvates Eesti riigi huvides, kas pigem see, et kogu selle kümne aasta tööle kriips peale tõmmata, või pigem see, et see kümne aasta töö jätkub uutes vormides?

13:14 Riigihalduse minister Mihhail Korb
Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et see töö, mis on siiamaani tehtud setu kultuuri hoidmise eesmärgil, on väga oluline ja seda tuleb jätkata. Me räägime praegu haldusterritoriaalsest reformist ja sellest, mis vormis hakatakse pakkuma elanikele teenuseid: koristamisteenuseid, kooliteenuseid, lasteaiateenuseid. Mina isiklikult arvan, et uus haldusterritoriaalne jaotus võib väga tugevalt toetada setu kultuuri ja identiteeti. Aga seda ainult sel juhul, kui Setumaa ise seda soovib. Signaalid on erinevad ehk neli valda, millest kolm tervikuna asuvad Setumaal, ei ole suutnud kokku leppida ühe valla moodustamises. See tähendab, et erimeelsused on väga suured ja enne kui Vabariigi Valitsus saab midagi jõuga korraldama hakata, tuleb väga selgelt asja uurida ja siis teha lõplik ettepanek. Mina arvan, et kui Setumaa on haldusterritoriaalne üksus, siis see toetab kindlasti palju paremini setu kultuuri kui see variant, et kaks valda ühendatakse ühes suunas asuvate valdadega ning üks vald ja osa teisest vallast teises suunas asuvate valdadega.

13:16 Esimees Eiki Nestor
Täpsustav küsimus. Martin Helme, palun!

13:16 Martin Helme
Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud minister! Meremäe valda ootab liitumisküsimuses ees rahvaküsitlus. Pärast seda, kui otsustati rahvaküsitlus korraldada, läks käima massiline inimeste sissekirjutamine rahvastikuregistrisse ja valda elama asumine. Viimastel nädalatel on 50 inimest ennast sinna sisse kirjutanud. Nagu ma olen aru saanud, on ka teistes sealsetes valdades läinud lahti massiline sissekirjutamine. Esimene küsimus on see, kas teil on andmeid, mismoodi rahvastiku liikumine seal viimastel päevadel ja nädalatel on toimunud. Teiseks, kas teie arvates on see normaalne ja annab meile õige valimis- või hääletustulemuse, kui seal toimub selline valijaskonnaga manipuleerimine? Peale selle ütlen, et kui kümme aastat on tegeldud nende valdade kokkusulatamisega, aga nad ikka ei taha liituda, siis on raha vist küll valesse kohta külvatud.

13:17 Riigihalduse minister Mihhail Korb
Aitäh küsimuse eest, lugupeetud küsija! Sellist käitumist, kui inimesed kirjutatakse kuskile sisse selleks, et nad saaksid osaleda küsitluses, ei pea ma õigeks. Ma pean seda isegi väga valeks, see ei ole eetiline. Aga kui ma tegin maavanemale ettepaneku küsitlus korraldada, siis ma usaldasin kohalike omavalitsuste juhte ja eeldasin, et nad ajavad asju korrektselt. Ma loodan, et keegi nendest inimestest, kes küsitlust korraldavad, ei ole nn massimigratsiooniga seotud. Kahjuks oleme näinud haldusreformi ajal selliseid sissekirjutamiskampaaniaid ka teistes kohtades. Loomulikult on see halb praktika, mida ma sooviksin vältida. Mul puuduvad andmed, kui palju nn massimigratsiooni nendes valdades toimub, aga ma loodan, et igal juhul on küsitluse tulemused objektiivsed ja kajastavad selle piirkonna elanike tahet.

13:18 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 13:18 Kodakondsuspoliitika

13:18 Esimees Eiki Nestor
Järgmine küsimus on peaminister Jüri Ratasele. Martin Helme, palun!

13:18 Martin Helme

Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud peaminister! Eesti meediasse on jõudnud teie intervjuu – see ilmus venekeelses meedias –, kus te rääkisite soovist anda siinsetele halli passiga inimestele ehk pärast Nõukogude Liidu kokkuvarisemist Eestisse jäänud inimestele, kes ei ole valinud ühegi riigi kodakondsust, Eesti kodakondsus. See on pikalt kõne all olnud teema, mis on Eesti ühiskonnas n-ö lõhestumist või erimeelsusi tekitanud juba 1980-ndate lõpust ja 1990-ndate algusest. Siiani on Eestis olnud ühiskondlik kokkulepe, et me ei vali kodakondsuse nullvarianti: kellelegi lihtsalt niisama kodakondsust ei anta, kodakondsuse saamiseks on vaja sooritada keeleeksam ja kodakondsuseksam, mida tehes inimene näitab oma lojaalsust. Mul on kaks küsimust. Esiteks, miks te seda lõhet ühiskonnas uuesti süvendate, kas ainult selleks, et Keskerakonnale 80 000 uut valijat saada? Teiseks, mida te ütlete nendele venelastele, kes on juba ära teinud keeleeksami ja kodakondsuseksami ning näidanud sellega oma lojaalsust?

13:19 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle küsimuse eest! Kõigepealt, ma kindlasti ei toeta mitte üheski võtmes kodakondsuse nullvarianti. Seda esiteks. Teiseks, teil on õigus, et halli passi teema on olnud üleval üle 25 aasta, sellest hetkest, kui Eesti Vabariik taasiseseisvus. Inimestel oli toona valik, missugust passi võtta. Väga paljud inimesed, enamasti vene keelt kõnelevad inimesed, valisid halli passi. Toona öeldi, et tegemist on ajutise lahendusega. Meile on öelnud väga paljud rahvusvahelised organisatsioonid, et see ajutine lahendus ei saa kesta järgmised 25 aastat, vaid see probleem tuleb lahendada. Ma arvan, et Eesti riigi julgeoleku ja Eesti ühiskonna sidususe seisukohast on õige, kui Eesti riigis elavad kodakondsusega inimesed.
Kindlasti ei olnud minu antud intervjuus kordagi kasutusel sõnad "nullvariant" või "nullkodakondsus". Ma ütlesin seda: "Esiteks on kõik Eesti elanikud meie partei jaoks olulised, pole tähtis, kas nad räägivad vene või eesti keeles. Mulle on väga hästi teada, et on olemas ka kodakondsust puudutav probleem, paljud inimesed siin Eestis omavad nn halli passi. Me leiame, et see on ebanormaalne olukord, kui riigi elanikud ei oma kodakondsust, ning üks punkt meie programmis ütleb, et kõik inimesed, kes on elanud siin 25 või rohkem aastat, saaksid Eesti passi." See on olnud Keskerakonna seisukoht, ma julgen öelda, mitmetel-mitmetel valimistel, viimati oli see meie valimisprogrammis 2015. aastal.

13:21 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, täpsustav küsimus, palun!

13:21 Martin Helme

Aitäh! See oli ka üks põhjusi, miks Keskerakond oli kaua poliitilises isolatsioonis. Aga kui me räägime julgeolekust, siis on ju täiesti ilmne, et Eesti julgeolekut ei suurenda see, kui Georgi lindiga ringikäivad umbkeelsed inimesed, kes põhimõtteliselt ei ole soovinud Eesti kodakondsust võtta ega selleks ühtegi sammu teha, kodanikeks arvata, küll aga vähendab see põlisrahva ehk eestlaste otsustusõigust Eesti riigi valitsemisel. Sisuliselt tähendab see poliitika, mida te propageerite või ajate, eestlastelt riigi äravõtmist ja okupatsioonikolonistidele või nende järglastele üleandmist. See ei saa kuidagi Eesti julgeolekut parandada. Me võime vaielda selle üle, kas nullvariant on see, kui inimestele antakse ilma erilisi tingimusi esitamata kodakondsus või mitte. See ju hakkab ühel hetkel puudutama peale nende inimeste, kes okupatsiooni ajal siia saabusid, ka hiljem siia saabunud immigrante. Aga mul on teine küsimus veel. Kas Keskerakonna ja teie kui peaministri taktika ongi rääkida venekeelses meedias ühte ja eestikeelses meedias teist juttu?

13:22 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma räägin mõlemas meedias ühte juttu. Ma arvan, et on väga mõistlik, kui poliitikud räägivad ingliskeelses, prantsuskeelses, venekeelses ja eestikeelses meedias ühte juttu. Ma ei tea, kust on võetud see nullvariandi jutt või mille põhjal te arendate teemat edasi nii, et kodakondsust võiks sel kombel anda ka inimestele, kes on siia elama tulnud pärast 1991. aastat. Meie seisukoht on see, et ühiskond peab olema sidusam ja siin peab olema parem tasakaal. Need inimesed on iga tund meie kõrval kas ühissõidukis, bussipeatuses või poes, nad on meie naabrid. Nad maksavad sellele riigile makse, nad on kasvatanud siin üles lapsed ja lapselapsed. Mina lähtun kodakondsuse seaduse §-st 6.
Ma ei sea kahtluse alla ühtegi neist punktidest, millest ma teile nüüd räägin. Kõigepealt, me räägime ainult nendest inimestest, kes elasid siin juba enne Eesti taasiseseisvumist 20. augustil 1991. Teiseks,

need inimesed on üle 15-aastased, neil peab olema pikaajaline elamisluba ja legaalne püsiv sissetulek, nad peavad olema lojaalsed Eesti riigile ja nad peavad kodakondsust taotledes andma vande, et nad tõotavad olla ustavad Eesti põhiseaduslikule korrale. Need punktid peavad olema raudkindlalt täidetud, kui me üldse seda teemat arendame. Nüüd on küsimus, millal selliseid valulisi teemasid ühiskonnas tõstatada, kas kaks aastat enne valimisi, vahetult enne valimisi või peale valimisi. Ma arvan, et kui see teema tõstatatakse kaks aastat enne valimisi, et seda arutada, siis on see iga ühiskonnagrupi jaoks väga aus. Selle teema püstitamine on seotud ainult ühe sooviga: et Eestis oleks vähem lõhestatust ja ühiskond oleks sidusam.

13:24 Esimees Eiki Nestor
Kristen Michal, palun!

13:24 Kristen Michal
Aitäh, austatud juhataja! Hea peaminister! Minu meelest on selle asja väljakäimise aeg kaunis sümboolne, sest pisut alla kuu on jäänud vabariigi aastapäevani. See on üsna kohane debatiteema vabariigi aastapäeva puhul, aga ilmselt kestab see debatt muidugi kauem. See, mida teie kirjeldate oma nägemusena – vähemalt mulle on Mart Nuti varasemate protsesside kirjeldusi lugedes jäänud selline mulje –, on ikkagi nullvariant. Ma arvan, et te peate seda veel lahti mõtestama. Aga minu küsimus on järgmine. Mis signaali annab Eestis elavatele inimestele see, kui osa inimesi on pidanud pingutama, õppides eesti keelt, ja nad on pidanud andma vande, et nad on Eesti riigile lojaalsed, aga samas on inimesi, kes nüüd saavad järeldada, et eesti keelt ei ole vaja õppida ja pingutada ei ole vaja? Mulle tundubki põhiküsimusena see, kas kodakondsust antakse või kodakondsust taotletakse. Kirjeldage selle signaali mõtet.

13:25 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma kõigepealt ütlen, et see kindlasti ei ole nullvariant. Kui teie erakond nullvariandiga välja tuleb, siis vaevalt Keskerakond seda toetab. Edasi, lojaalsuskohustus ei kao vähemalt minu arvates mitte sugugi ära, see jääb igal juhul alles. Nagu ma ütlesin, see on raudkindlalt laual.
Nüüd keeleaspektist. Ma usun, et teie väga kogenud poliitikuna nii Vabariigi Valitsuse kui ka Riigikogu tasandil olete ka üsna tihti käinud inimestega suhtlemas. Te kasutasite ühte ilusat kujundit, te mainisite vist kevadel lume sulamist. Te käite koolides ja räägite noortega, nii eesti kui ka vene noortega. Minu meelest on keeleoskus läinud märgatavalt paremaks mõlemas suunas, venekeelsetes koolides räägitakse eesti keelt üpris hästi või vähemalt rahuldaval tasemel. Nüüd on küsimus, mida me siis veel lojaalsuse märgiks loeme, peale selle, mida ma lugesin kodakondsuse seaduse §-st 6. Kordan üle, et minu arvates ei saa inimesele, kes ei ole lojaalne Eesti riigile, mitte mingil juhul kodakondsust anda. Inimesele, kes taotleb Eesti kodakondsust, aga kes ei anna vannet, et ta tõotab olla ustav Eesti põhiseaduslikule korrale, ei saa anda kodakondsust. Aga ma arvan, et märgiline on inimese soov siin riigis elada ja siia ühiskonda panustada. Inimene on siin elanud 30 või 40 aastat, loonud siia oma kodu. Mis saab olla suurem lojaalsuse näitaja kui kodu loomine? Inimene on panustanud ühiskonda maksudega, ta on kasvatanud siin oma lapsi. Minu soov on lihtsalt see, et seda teemat peaksid käsitlema kõik erakonnad. On muidugi veel üks võimalus: erakonnad ütlevad, et see teema ei ole Eestis oluline ja seda nad ei käsitle. Aga probleem on ühiskonnas olemas.

13:27 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

4. 13:27 "Work in Estonia" programm

13:27 Esimees Eiki Nestor
Järgmine küsimus on ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Urve Palole. Anne Sulling, palun!

13:27 Anne Sulling

Hea juhataja! Hea ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister! Maailmas konkureerivad paljud riigid kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu pärast. Eesti tutvustamiseks töötamise sihtkohana on loodud programm "Work in Estonia". "Work in Estonia" kampaania eesmärk on seni olnud meelitada Eestisse eeskätt IT-valdkonna spetsialiste, sest selles valdkonnas on kvalifitseeritud tööjõu nappus kõige suurem. EAS-i seatud mõõdikud on ületatud, ma vaatan, et enamik neist lausa suurelt. Paar nädalat tagasi ütlesite, et "Work in Estonia" programm ei ole ennast õigustanud ja te kaalute, kas seda üldse jätkata. Minu küsimus ongi, millest on tulenenud selline seisukoht.

13:28 Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Urve Palo

Aitäh, hea küsija! Lugupeetud eksminister, väga hea küsimus ja oluline teematõstatus! Tõsi on see, et kui me uut koalitsiooni luues kohtusime ettevõtjate esindajate ja majandusspetsialistidega, siis kõik kolm nendest – Erkki Raasuke, Robert Kitt ja Toomas Tamsar – ütlesid, et kõige suurem probleem Eestis on kvalifitseeritud tööjõu puudus. See on ammu teada.
Jah, 2015. aasta kevadel loodi selline programm nagu "Work in Estonia" ja kehtestati ka kriteeriumid, millega saab mõõta, kas see programm on olnud edukas või mitte. Tol korral oli see programm mõeldud kahele turule, Soome ja Ukraina turule. Turundust tehti eelkõige selleks, et meelitada siia IT-spetsialiste. Kui minu käest aasta alguses küsiti selle programmi edu või vajalikkuse või jätkamise kohta, siis ma ütlesin umbes nii, et see programm teatud asjades ei ole oma eesmärke täitnud – ma kohe seletan ka, miks – ja kindlasti tuleb tõsiselt vaadata, kas ja kuidas seda jätkata. Programmi tegevuskava oli koostatud eelmise aasta lõpuni, nii et igal juhul on praegu see aeg, kui tuleb uut tegevuskava koostada. Ma tean, et ministeeriumi majandusarengu osakond koos EAS-iga seda ka teeb ja varakevadel jõuavad need ettepanekud minu lauale.
Aga milles on probleem? Kui me vaatame nüüd mõõdikuid, siis näeme, et need on iseenesest väga kenasti täidetud. Mitu korda on näiteks veebilehte vaadatud? Eesmärk oli, et vähemalt 170 000 korda, tegelikult vaadati seda üle 400 000 korra. Mitu korda on sellest programmist artikleid kirjutatud? Jällegi, mõõdik on isegi kehvem kui tegelik tulemus jne. Aga ma arvan, et tegelikult ei ole oluline mitte see, kui palju vaadatakse seda lehekülge, vaid see, kui palju IT-spetsialiste Eestisse lõpuks tööle tuleb. Ma loodan, et te küsite veel ja ma saan vastamist jätkata.

13:30 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkeli täpsustav küsimus, palun!

13:30 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Mina küsin natuke teise asja kohta, aga ma arvan, et see küsimus haakub lugupeetud Anne Sullingu küsimusega. Nimelt on Vabaerakond korduvalt tõstatanud sotsiaalmaksu lae teema, et oleks võimalik Eestis soodustada kõrge palgaga töökohtade teket. Ka praegu on üks selline eelnõu menetluses. Milline on teie suhtumine sellesse meetmesse?

13:31 Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Urve Palo

Aitäh! Ma näen, et Anne Sulling küsib veel, siis ma saan oma vastusega edasi minna, praegu jäi mul oluline osa rääkimata. Mis puudutab sotsiaalmaksu lage, siis mina isiklikult ei ole seda pooldanud ega poolda ka täna. See halvaks väga tõsiselt Eesti solidaarset ravikindlustussüsteemi. Me ju teame, et Eesti ravikindlustussüsteem on solidaarsusele üles ehitatud. Kui vaadata, kui suur osa SKT-st läheb meil ravikulude katteks, siis näeme, et me oleme siin teiste riikidega võrreldes suhteliselt eesrindlikul kohal. Ma ei poolda meetmeid, mis seda solidaarset süsteemi lõhuksid. Eesti turg on ka nii väike, et kui panna maksule selline lagi peale või teha erandeid, siis peaks inimestel olema ka väga korralik võimalus kasutada peale riikliku tervisekindlustuse erakindlustust. Kuna Eesti turg on väike, siis meil ei ole ravikindlustuses aga erakindlustus arenenud ja on vähetõenäoline, et see tööle hakkab. Need on põhipõhjused.
Kui vaadata meie maksusüsteemi üleüldiselt, siis on näha, et Eesti tööjõumaksud on Euroopa Liidus keskmisel tasemel, ka ravikindlustus kuulub tööjõumaksude alla. Meie tööjõumaksud on ka põhjanaabrite omadest madalamad, aga kui me vaatame, kui palju tehakse investeeringuid Eestisse

võrreldes Rootsi või Soomega, kus maksud on kõrgemad, siis näeme, et kahjuks jääb Eesti siin väga suureks kaotajaks. Nii et see küsimus, kas meil on kõrge palgaga töökohti rohkem või vähem, ei ole seotud sellega, kas meil on sotsiaalmaksul lagi või mitte. Põhjused on hoopis mujal, väidan mina.

13:33 Esimees Eiki Nestor
Anne Sulling, täpsustav küsimus, palun!

13:33 Anne Sulling
Aitäh! Ma jätkan siis oma küsimust, et sa saaksid täpsustada. Millised on edaspidised plaanid "Work in Estonia" mõõdikutega?

13:33 Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Urve Palo
Aitäh! Ma kirjeldasin neid vanu mõõdikuid, mis ühest küljest võivad ju olla, aga neile peaks lisanduma see, kui palju inimesi tegelikult siia tööle tuli ja kas sellel tööl oli mõtet. Tehti küll turundust, me tutvustasime oma riiki, aga see ei täitnud ju seda eesmärki, miks me seda kõike tegime – et saada siia oskustöötajaid juurde. Vaatame Soome turgu. Meil oli eesmärk, et me saaksime siia just IT-sektori töötajaid. Me eeldasime, et kuna üks suur IT-firma, nimelt Nokia, tõmbas Soomes tegevust kokku, siis oleks meil pidanud olema võimalik sealseid töötajaid siia kutsuda. See ei õnnestunud. Miks? Neid töötajaid, kes Nokiast lahti said ja kes oleksid võib-olla tahtnud siia tulla, ei olnud meie IT-sektoril vaja. Aga need, keda IT-sektor vajas, just tarkvaraarendajad, siia ei tulnud, sest meie palgad ikkagi kahjuks ei ole Soome tasemel. Nii et turundus Soomes oli tore, aga eesmärki see ei täitnud.
Ukraina kohta on keeruline midagi öelda, sest võrreldes näiteks 2014. aastaga on tulnud sealt 300 inimese võrra rohkem inimesi siia tööle, kasv on olnud laias laastus 700-st 1000-ni. Aga me ei tea, kas siia on tuldud tööle ehitusele või IT-sektorisse, seda statistikat ei ole. Ma olen palunud oma kolleegidelt nii EAS-is kui ka ministeeriumi majandusarengu osakonnas, et me esimese asjana teeksime statistika korda, et saada aru, kas see programm töötab. Teiseks on EAS teinud kümne riigi kohta teste, et vaadata, kas ei oleks õige teha turunduskampaaniaid Soome asemel hoopis mujal. Ma ootan neid tulemusi varakevadeks, siis ma saan analüüse vaadata tervikpildina. Muidugi jääb alati see küsimus, mida ka kolleegid on tõstatanud, et kuigi meie ettevõtjad räägivad, et on tööjõupuudus ja nad tahaksid värvata spetsialiste ka väljastpoolt Eestit, on ettevõtjatel sageli suhteliselt vähe valmisolekut neid inimesi palgata. Siit on tekkinud mõte, et võib-olla peaks ka Eesti riik oma ettevõtjate seas rohkem selgitustööd tegema ja nendega koos töötama, et aru saada, mis vajadused neil on ja kas nad tegelikult seda võimalust ka realiseeriksid, kui see neil oleks.

13:35 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

5. 13:35 Kodakondsus- ja keelepoliitika

13:35 Esimees Eiki Nestor
Peaminister Jüri Ratas vastab Andres Herkeli küsimusele. Palun, Andres Herkel!

13:35 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! See, mille kohta te ütlesite, et see ei ole kodakondsuse nullvariant, on igal juhul nullvariandiga väga sarnane. Teil ei õnnestu meid ilmselt veenda, et see on lihtsalt niisugune terminoloogiline abrakadabra. Mul on väga kahju, et te selle teema niimoodi tühjalt kohalt üles kloppisite, praeguses ühiskondlikus diskussioonis ei haaku sellega õieti mitte miski. Aga ju teil oli sellist teemat vaja ja sellega te varjutate palju olulisemaid asju. Kui Keskerakond viimati sellesuunalise ettepaneku esitas, siis see oli arutlusel 2014. aasta detsembris, eelmise Riigikogu koosseisu ajal. Toona toetas seda 16 rahvasaadikut, mitte rohkem. Kust te kavatsete praegu toetust leida? Kuidas te suhtute senisesse lõimumispoliitikasse, mis on ikkagi viinud kodakondsuseta isikute arvu alla 80 000? Neid inimesi oli sadades tuhandetes. Kas see poliitika on siis teie meelest ebaõnnestunud?

13:37 Peaminister Jüri Ratas
Suur tänu, hea küsija, selle küsimuse eest! Ma ei nõustu väitega, et see on väga sarnane nullvariandiga. Minu arvates see tõesti nii ei ole. Me räägime inimestest, kes on elanud siin riigis 25 ja rohkem aastat, me ei räägi inimestest, kes on tulnud siia peale 20. augustit 1991. Me ei räägi sellest, et kõigile hakatakse Eesti Vabariigi passi posti teel koju saatma. Me räägime sellest, et kodakondsuse seaduse § 6 kehtiks enamjaolt edasi. Me räägime sellest, et need inimesed peavad olema lojaalsed Eesti riigile ja tema korrale. Te ütlete, et see on tühjalt kohalt üles klopitud teema. Kui teilt võetakse intervjuu ning küsitakse teie ja Vabaerakonna seisukohti, siis vaevalt te ütlete mingile küsimusele vastuseks, et seda teemat ühiskonnas praegu väga tõsiselt ei arutata ja ega te ei teagi, kas te enam seda toetate või ei. Ma ei usu, et te nii ütlete, teie põhimõttekindlus on ju teada-tuntud.
Ma juba ütlesin, et see teema oli Keskerakonna 2015. aasta valimisprogrammis sees ja see ei tähendanud mitte mingil juhul nullkodakondsust. Nüüd te küsite, kuidas leida sellele mõttele toetust. On selge, et XIII koosseisus sellele toetust ei leia. Ma ütlesin ka, et kui kõik erakonnad ütlevad enne 2019. aasta Riigikogu valimisi – või ütlevad vähemalt viis fraktsiooni, kes praegu siin on –, et see ei ole selline teema, mida nad toetaksid, siis ei leita ka järgmises koosseisus sellele toetust. Aga nagu ma olen ka Vabaerakonnast aru saanud, ühiskonnas teemasid arutada võiks ja tuleks, ning ka see võiks olla üks selline teema. Sellesse, et kodakondsuseta isikute arv on langenud alla 80 000, suhtun ma kindlasti hästi.

13:39 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, täpsustav küsimus, palun!

13:39 Andres Herkel
Aitäh! Austatud peaminister! Ma jään selle juurde, et see on väga sarnane selle asjaga, mida ajas Edgar Savisaar 1990. aastate alguses, lihtsalt sellest on päris palju aega mööda läinud. Aga ma räägin nüüd keelepoliitikast, mille kohta ma ka lubasin küsida. Ka siin on teil selliseid seisukohti ja te olete astunud selliseid samme, mis teevad meid mõnevõrra rahutuks. Enne oli juttu, et eestikeelsele ja venekeelsele auditooriumile lähevad natukene erinevad signaalid. Kas see ei olnud mitte Mihhail Kõlvart, kes ütles Interfaxile, et venekeelse gümnaasiumi keelenõudeid on kavas leevendada? Kas te kinnitate, et Kõlvarti seisukoht oli selline isetegevuslik? Või mis teil kavas on?

13:39 Peaminister Jüri Ratas
Suur tänu selle küsimuse eest! Ma olen mõelnud, et huvitav, kuidas ma peaksin nendele küsimustele vastamist alustama. Võib-olla peaksin ma alati rõhutama seda, et ma toetan Eesti Vabariiki, ma toetan seda, et Pika Hermanni tornis on sinimustvalge lipp, Eesti on Euroopa Liidu liige, ta on tugev partner NATO-s jne. Aga ma tulen teie küsimuse juurde tagasi: mina ei jää selle juurde, nagu see oleks nullvariant. See kindlasti ei ole nullvariant, Keskerakond on nullvariandile täielikult vastu. Kui rääkida ühe või teise inimese arvamusest, siis mina saan öelda seda, mida tänane valitsus keelepoliitikast arvab. Me pingutame, muutmata kodakondsuspoliitika aluspõhimõtteid, selleks et eesti keele oskuse tase tõuseks ja eesti keele õppe võimalused igas haridusastmes, sh lasteaias, paraneksid. See on see põhimõte, milles on kokku lepitud.
Kui rääkida kodakondsusest, siis ma saan öelda, et kokku on lepitud see, et me võimaldame taotluse alusel saada naturalisatsiooni korras Eesti Vabariigi kodakondsust Eestis sündinud alla 15-aastastel lastel, kelle vanem või vanemad on kas määratlemata kodakondsusega isikud või kolmanda riigi kodanikud, kes elasid püsivalt Eestis enne 20. augustit 1991, kui lapse vanemad või last üksi kasvatav vanem või täisealiseks saades laps on esitanud taotluse kolmanda riigi kodakondsusest loobumiseks. See põhimõte on koalitsioonilepingus sees. Keelepoliitika kohta on kõik kolm erakonda – Isamaa ja Res Publica Liit, sotsiaaldemokraadid ja Keskerakond – öelnud, et me soovime teha kõik selleks, et eesti keele õpe oleks sisuline ja eesti keele oskamise tase Eesti riigis tõuseks iga kuu ja aastaga.

13:41 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, täpsustav küsimus.

13:41 Mart Helme

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud peaminister! Te opositsioonis olles toetasite ka e-valimiste kaotamist ja presidendi otsevalimisi. Te olete olnud ka Rail Balticu selle lahenduse vastu, mis praegu kavas on. Valitsusse saades olete oma seisukohti aga sujuvalt muutnud. Meil on põhjust kahelda, ega teie seisukohad olude muutudes jälle ei muutu. Kas te annate endale aru, et ettepanekuga lihtsalt anda kodakondsust – vaatamata sellele, mida te meile praegu ette lugesite – te lähete sisuliselt vastuollu Eesti Vabariigi põhiseadusega, kodakondsuse seadusega, keeleseadusega ja mitme muugi seadusega? Kas te annate endale aru, et kodakondsus ei võrdu lojaalsusega? Pronksiöö ajal märatses tänavatel väga palju Eesti kodanikest noori. Need kaks asja ei ole võrdsed. Kas te annate endale aru, et kui kodanike hulka lisandub umbes 80 000 inimest, kes ei ole soovinud, suvatsenud, tahtnud eesti keelt ära õppida või ei ole olnud võimelised seda tegema, siis see tähendab pikka-pikka sammu kakskeelsuse kehtestamise poole?

13:43 Esimees Eiki Nestor
Aitäh-aitäh-aitäh! Aeg on ammu läbi.

13:43 Mart Helme
Küsimus on see, kas teie järgmine samm on kakskeelsuse keht …

13:43 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma kuulsin seda küsimuse lõppu. Ma lähtun sellest, et Eesti Vabariigis on üks ametlik keel, ja ma seisan selle eest täna, homme ja ülehomme. See keel on eesti keel, kõige armsam ja kõige ilusam keel siin maailmas. Te nimetasite mitut pattu: e-valimised, kodakondsus ja lojaalsus ja 80 000. Hakkame siis pihta. Kõigepealt, need 80 000 inimest, kellel on praegu hall pass. Ma arvan, et vähemalt pooled neist ei kvalifitseeru üldse Eesti Vabariigi kodakondsuse saamisele. Edasi, kas kodakondsustunnistus annab automaatselt lojaalsuse? Seda olengi ma proovinud kogu aeg öelda. Ma arvan, et kui inimene on siin aastakümneid elanud ja töötanud, tema kodu on siin, tema lapsed elavad siin, tema suguvõsa elab siin, siis see on lojaalsuse näitaja. Igal juhul on see lojaalsuse näitaja!
On ju teada, et on kokku lepitud, et me soovime e-valimiste aega lühendada. Need peaksid toimuma kuuendal, viiendal ja neljandal päeval enne valimisi. E-valimised ära ei kao. Kui te ütlete, et teil on põhjus kahelda, siis ärge kahelge. Keskerakond seisab edaspidigi nende oluliste põhimõtete eest, mille eest ta on seisnud Rahvarinde tegevusest saadik: et Eesti ühiskond oleks sidusam ja jõukam, Eesti ettevõtluskeskkond paraneks ja Eesti inimesed saaksid suuremat sissetulekut. Mul on hea meel, et järgmise aasta algusest hakkab kehtima uus maksusüsteem. Veel on minu erakond seisnud kindlalt selle eest, et Eesti oleks iseseisev riik täna ja igavesti.

13:45 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

6. 13:45 Rail Baltic

13:45 Esimees Eiki Nestor
Järgmise küsimuse peaminister Jüri Ratasele esitab Henn Põlluaas. Palun!

13:45 Henn Põlluaas
Aitäh! Lugupeetud peaminister! Rail Balticu kokkulepe, mille te kavatsete 31. jaanuaril allkirjastada, fikseerib siduvalt Eesti kohustused ja sätestab, et Rail Baltic tuleb lõpuni ehitada isegi siis, kui projekti pikaajalist rahastamist ei ole võimalik tagada või tekib *force majeure*. Samas valmib Ernst & Youngilt tellitud tasuvusuuring alles aprillis ja täiesti lahtine on Euroopa Liidu järgmise perioodi rahastus, samuti meie enda võime Euroopa Liidu rahastuse puudumise või vähenemise korral lepingukohustusi täita. Valitsus tugineb endiselt vanale, AECOM-i 2011. aasta tasuvusuuringule, mis on korduvalt ja selgelt ümber lükatud. Kust tuleneb valitsuse hulljulgus võtta ilma pädeva tasuvusuuringuta Eestile selliseid vastutustundetuid kohustusi?

13:46 Peaminister Jüri Ratas
Tänan selle küsimuse tõstatamise eest! Tõsi on see, et kolmel Balti riigi peaministril on plaan 31. jaanuaril, järgmise nädala teisipäeval panna oma allkiri dokumendile, mis kinnitab, et me soovime rajada Rail Balticut. See ei ole ju aga lõppotsus, vaid te teate ka ise, austatud Riigikogu liige, et see dokument tuleb veel siia Riigikogusse ratifitseerimiseks. Kas see on hulljulgus? Ma arvan, et ma ei eksi, kui ma ütlen, et Rail Balticuga on tegeldud aastaid, võib-olla kümme aastat, võib-olla veel kauem. Küsimus on ju selles, kas me peame õigeks, et meie raudteeühendus tulevikus on parem, loodussõbralik ja keskkonnasäästlik, et meie ühendus Balti riikidega on parem, aga ma ütleksin ka, et meil on parem ühendus Eesti sees, või me ei pea seda oluliseks.
Nüüd nendest ohtudest, mida te mainisite. Ühes asjas, mida ma olen siin varemgi öelnud, nõustun ma teiega, härra Põlluaas, ka täna. Tõesti, üks asi on lahtine ja nimelt see, missugune on järgmisel perioodil konkreetselt Euroopa Liidu rahastus. Ma olen öelnud ka seda, et kui see ei ole vahekorras 81% : 19%, kusjuures 19% on Eesti riigi või Eesti maksumaksjate kaasfinantseeringuosa, siis tekivad loomulikult hoopis uued alused. Aga me teeme tööd selle nimel, et senine finantseerimisskeem jätkuks ka järgmisel finantsperioodil. Arvudest niipalju, et praeguseks on Euroopa ühendamise rahastust läinud selleks 765 miljonit, Eesti osa sellest on olnud 226 miljonit ja Eesti omafinantseering 40 miljonit eurot.

13:48 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

13:48 Henn Põlluaas
Aitäh! Selliseid projekte lootusele üles ehitada on ääretult naiivne, pehmelt öeldes. Euroopa Liit on avanud neljale riigile peaaegu 800 miljonit eurot, millest suur osa on plaanitud kulutada lihtsalt õhu võngutamisele ehk Rail Balticu propageerimisele. Samas ei pruugi Leedu seda lepingut üldse allkirjastada, Poola ei ole sellest huvitatud, nii et projekti läbikukkumine ei ole sugugi välistatud. Aga selle katkestamise korral peame peale juba tehtud kulutuste maksma tagasi ka saadud raha ja lõpuks peame kavandatud kokkuleppe alusel, mida te lähete allkirjastama, selle ikkagi valmis ehitama ja seda üleval pidama, kuid siis juba täiesti meie oma riigi ja maksumaksja rahaga. Eesti riik ja maksumaksja sellist lisakoormust küll üle ei ela. Kas võimul oleval vasakkoalitsioonil ...

13:49 Esimees Eiki Nestor
Aitäh!

13:49 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh, hea küsija! Üldpõhimõte on minu teada see: kui teed investeeringu, siis on seal juures ka tegevuskulud. Nii see on, see vastab tõele. Kui ehitad suurema ristmiku, siis on vaja rohkem lund rookida ja panna lisavalgustust. Nii on ka Rail Balticuga. Kui tuleb uus raudteetrass, siis vastab tõele, et Eesti maksumaksjal koostöös riigiga on kohustus selle igapäevaseid kulusid katta. Lootus on selles, et kui seal liigub piisavalt kaupa ja reisijaid ehk on piisavalt operaatoreid, siis need kulutused vähenevad. Ma olen palunud arvutusi selle kohta, mis on maksimumkulutus ühes aastas. On öeldud, et see on *circa* 10 miljonit eurot. Tõsi, mõned Riigikogu liikmed, näiteks siin teie kõrval istuv Martin Helme, ütlesid, kui ma arupärimisele vastasin, et see ei vasta tõele. See on ka väga oluline sisend ja argument. Võib-olla on tõesti nii. Mina tean neid arvutusi, mis ütlevad, et suurusjärk on 10 miljonit. Iga operaator, iga kauba- või reisirong peaks seda survet maksumaksja rahakotile vähendama. Ma loodan, et me leiame sinna piisavalt kauba- ja reisironge.
Nüüd mõni sõna sellest projektist. Mina ei saa seda lepingut allkirjastada, kui selleks ei anna mulle volitust Vabariigi Valitsus. Nagu ma ütlesin, kolme Balti riigi – te ütlesite seda väga õigesti – valitsused ja parlamendid peavad selle heaks kiitma, alles siis saab sellega edasi minna. Minu teada toimub näiteks Leedus see valitsuse istung täna ja algab just ka kell üks, nii et Leedus peaks see otsus sündima lähitundidel.

13:51 Esimees Eiki Nestor
Martin Helme, täpsustav küsimus.

13:51 Martin Helme
Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud peaminister! Ei mina, teie ega ilmselt keegi siin parlamendis ei ole raudtee- ega logistikaspetsialist ega saa oma otsustes tugineda lootusele või usule. Me võiksime ikka vaadata eksperdihinnanguid. Neid on tõepoolest erinevaid. Ma pean kinnitama, et meie arvates ei ole Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi n-ö eksperdid selles küsimuses erapooletud, vaid nad on tegelikult lobistid. Tulles selle 800 miljoni juurde, on mul kaks asja, mida ma tahaks küsida. Esiteks, projekti eestvedajad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist hoiatavad või hirmutavad avalikkust, et kui Rail Balticu projekt katkestada, siis ei pea me tagasi maksma mitte ainult enda tehtud kulutusi, vaid ka Läti ja Leedu tehtud kulutusi ehk siis kogu sellesama 800 miljonit eurot. Teiseks, rahanduskomisjonis vaadati järgmist eelarveperioodi ja selge on see, et meie tulud Euroopa Liidust hakkavad järgmisel perioodil olema miljardi või poolteise miljardi võrra väiksemad. Kas see on ka üks asi, mida tuleks arvestada?

13:52 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Selles mõttes on teil täiesti õigus, et rahaga tuleb loomulikult arvestada, seda kõike ei saa teha ilma arvestuseta. Kui te nimetate kedagi mõjuagendiks, siis see on tõsine süüdistus. Riigiametnikud, kogu avalik sektor, sh poliitikud, ei saa ju olla kellegi mõjuagendid. Nad saavad olla ainult kõige paremas mõttes Eesti riigi kõige paremad mõjuagendid.
Mida ma soovin teile öelda? Tõesti, Euroopa Komisjoni, Balti riikide ning Rail Balticu ühisettevõtte vahel on sõlmitud Euroopa ühendamise rahastust rahastamise lepe. Nagu ma eelnevalt ütlesin, selle projekti kogumaht on 765 miljonit eurot. Sellest on Euroopa ühendamise rahastu toetusena ette nähtud 633 miljonit eurot, millest see osa, mille Eesti saab, on 226 miljonit eurot ja Eesti eelarvekoormus või omafinantseering on 40 miljonit. Need on need summad, millega me peame arvestama. Homme nii kabinetis kui ka Vabariigi Valitsuse istungil me seda teemat kindlasti käsitleme. Ilma Vabariigi Valitsuse heakskiiduta ei saa peaminister sellele dokumendile oma allkirja panna.

13:53 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

7. 13:54 Kodakondsuspoliitika

13:54 Esimees Eiki Nestor
Keit Pentus-Rosimannuse küsimus peaminister Jüri Ratasele. Palun!

13:54 Keit Pentus-Rosimannus
Aitäh! Austatud peaminister! Eesti senine kodakondsuspoliitika on tuginenud õiguslikule järjepidevusele, eesti keele oskamise eeldusele ja isiku vaba tahte avaldusele. Teie olete nüüd öelnud, et Eestis tuleks kodakondsus kinkida 80 000 eestimaalasele, kes ei ole 25 aasta jooksul soovinud vajalikul tasemel eesti keelt ära õppida või on pidanud Eesti kodakondsuse võtmata jätmist endale olmeliselt kasulikumaks. Ma ausalt öeldes arvan, et ainuüksi selle perspektiivi või plaani väljaütlemisega on tehtud päris suurt kahju eesti keele õppele, integratsioonile ja sellele sidususele, millest te eelnevalt rääkisite. Sisuliselt kujuneb nüüd hoiak, arvamus ja paljudel ka ootus, et eesti keelt, Eesti põhiseadust ja ajalugu pole edaspidi vaja õppida, sest kodakondsuse saab ühel hetkel kuidagi ka ilma selleta. Miks üldse peaks keegi Eestis elav teise emakeelega inimene tulevikus eesti keelt õppima?

13:55 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Kinkida ei saa kodakondsust küll kellelegi. Ma ütlen seda täiesti tõsiselt. Ma usun, et ükski erakond ei tule välja selle mõttega, et me hakkame ühele või teisele inimesele kodakondsust kinkima. See, kes kodakondsuse saab – ma seda juba enne ütlesin, sest see küsimus ei ole täna siin infotunnis esimest, vaid juba kolmandat korda kõne all –, peab kindlasti olema lojaalne selle riigi kodanik. Ta peab soovima siin riigis elada ja ta peab kindlasti tunnustama selle riigi põhiseaduslikku korda. Seetõttu olen ma üsna veendunud, et soov õppida eesti keelt, seda keelt, mis siin riigis on ainus riigikeel, on eriti noorematel inimestel väga tugev.

Teiseks, ei ole nii, et kõigile saadetakse Eesti pass või kodakondsus koju. Inimene peab väljendama oma vaba tahet, et ta seda kodakondsust soovib. Ma olen ka oma intervjuudes öelnud, et ei ole üldse võimalik lahendada ära kõigi nende 80 000 inimese probleem, kellel on praegu hall pass. Ma olen selgelt öelnud, et need inimesed, kes on olnud seotud näiteks Nõukogude armeega, ei saa mitte mingil juhul Eesti kodakondsust, vähemalt minu arvates. Nüüd me jõuame aga tagasi selle igapäevase küsimuse juurde. Te ütlesite, et see tõstatatud teema lõhub integratsiooni või sidususe vallas tehtud tööd. Ma arvan, et kõik, mis on meie ühiskonnas tehtud sidususe vallas, on väga hästi tehtud. Aga kui üks või teine erakond paneb lauale ühe mõtte või teema, mis on aastaid olnud tema programmiline seisukoht, ja kui see on Eesti ühiskonnas probleem, siis arutada seda ju võiks.

13:57 Esimees Eiki Nestor
Keit Pentus-Rosimannuse täpsustav küsimus, palun!

13:57 Keit Pentus-Rosimannus
Aitäh! Ma tõepoolest pean täpsustama, sest ega ma päris täpset vastust oma küsimusele ei saanud. Minu küsimus oli see, et kui teie plaan, mida te ei taha nimetada kodakondsuse kinkimiseks, sisaldab seda, et edaspidi ei ole inimesele, kes on 25 aastat Eestis elanud, keeleoskus enam kodakondsuse saamisel vajalik, siis kas te möönate, et sellise hoiaku kujundamine Eesti ühiskonnas tervikuna vähendab soovi, tahet ja vajadust eesti keelt õppida.

13:57 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma kindlasti möönan, et mitte ainult koalitsioonilepingus ei väljendu see soov ja tahe, vaid see on ju meie kõigi soov ja tahe, et eesti keele õppe sisuline kvaliteet paraneks ja eesti keele oskamise tase tõuseks. Ma möönan, et meie soov on, et gümnaasiumis paraneksid nende inimeste oskused eesti keele vallas, kes räägivad kodus näiteks vene keelt. Seetõttu oleme ka öelnud, et kui pakkuda gümnaasiumides paindlikumaid lahendusi, siis tuleks eesti keele oskuses jõuda tasemele C1, mis annaks nendele noortele Eestis tegutsevatesse ülikoolidesse sisseastumisel palju paremad võimalused. Ma möönan, et minu arvates peavad Riigikogu, valitsus ja kogu ametnikkond iga päev tegutsema selle nimel, et eesti keele õpe paraneks, aga seda mitte ainult tabelite, protsentide ega numbrite maailmas, vaid sisuliselt.

13:58 Esimees Eiki Nestor
Taavi Rõivas, täpsustav küsimus.

13:58 Taavi Rõivas
Hea peaminister! Teie juhitava valitsuse moodustamisest on nüüd möödas täpselt kaks kuud. Kuigi te koalitsioonileppes deklareerisite, et te ei muuda välispoliitika aluseid, siis me ometi näeme selliseid avantüüre Süüria asjus. Te deklareerisite, et te ei muuda kodakondsuspoliitika aluseid, aga kaks kuud peale seda te propageerite kodakondsuse nullvarianti, mida see teie ettepanek minu hinnangul endast kindlasti kujutab. Aga minu küsimus on hoopis teine. Nende 25 aasta jooksul on osa Eestis elanud mitte-eestlastest siit lahkunud, osa on õppinud ära eesti keele vähemasti elementaarsel tasemel ja on vandunud Eesti riigile truudust, öeldes, et see riik on neile armas, aga osa seda mingil põhjusel ei ole teinud. Minu küsimus teile on isiklikumat laadi. Kas teie kujutaksite ette, et te elaksite 25 aastat või kauem mõnes riigis, millest te hoolite, ilma et te elementaarsel tasemel õpiksite ära sealse keele?

13:59 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma alustan sellest, mis ei olnud teie küsimuse osa, see puudutab teie sissejuhatust. Jah, me oleme tõesti öelnud, et välispoliitilisi aluseid me ei muuda. Ma arvan, et see, et Eesti välis- ja kaitsepoliitikas on suudetud olla 25 aastat väga tugevalt ühtedel ja samadel seisukohtadel, on väärtus omaette. Küll aga ma arvan, et teatud osi seal on vaja parandada või edasi arendada. Näiteks ütles välisteenistus ju selgelt, kui me koalitsioonilepet tegime, et nad vajavad raha juurde, ja meie oleme öelnud, et me seda loomulikult anname. Me teame teatud puudujääke Eesti kaitsevõimes ja kaitsepoliitikas. Valitsus on öelnud, et me soovime kutsuda ellu uue investeeringute programmi, kus on oluline osa ka kaitseinvesteeringutel. Nii et püüame jõudsalt neid kahte valdkonda edasi arendada.

Nüüd see teie isiklik küsimus, et kui Jüri Ratas elaks ühes, teises või kolmandas riigis üle 25 aasta või 25 aastat, kas ta siis kujutaks ette, et ta ei räägiks selle riigi keelt. Ei kujutaks ette.

14:00 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Aitäh, peaminister Jüri Ratas! Aitäh, ministrid Urve Palo ja Mihhail Korb! Infotund on lõppenud.